

EU's miljøprofil blegnede i Doha

Af John Nordbo, koordinator for 92-gruppen (I Europæisk Miljønyt nr. 19, nov. /dec. 2001)

Forud for WTO's ministerkonference i ørkenstaten Qatar havde EU høj profil på miljøområdet. Der var lagt op til, at ministerkonferencen skulle træffe beslutning om igangsættelsen af en ny runde forhandlinger om handelsliberaliseringer i WTO, og EU ville arbejde for, at disse forhandlinger kom til at resultere i en afklaring af forholdet mellem miljøregulering og WTO's regler. Det lykkedes ikke, og EU viste sig selv at være en del af problemet. Indirekte skete der dog visse fremskridt for miljøet på ministerkonferencen.

Dårligt resultat for miljøet

Den vedtagne erklæring fra ministerkonferencen indeholder en del tekst om miljøet. I indledningen bekræftes WTO's forpligtelse til at have bæredygtig udvikling som mål, ligesom der opfordres til at skabe et større samarbejde mellem WTO og andre internationale organer op til Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i september 2002 i Johannesburg. Det er pæne ord, men en del er sagt før, og spørgsmålet er, om ordene vil blive fulgt af handling.

I den del af erklæringen, som handler om den ny runde af WTO-forhandlinger, er der også et afsnit om miljø. I den nye runde skal der forhandles om tre emner, men manglerne er åbenlyse. Der skal for det første forhandles om forholdet mellem WTO-reglerne og de internationale miljøkonventioner. Forhandlingerne skal imidlertid udtrykkeligt ikke omfatte det reelle problem på dette område. Lande, som ikke er med i en miljøkonvention, kan således søge at bruge WTO til at få ændret bestemmelser i konventionerne, der begrænser den fri handel.

USA står eksempelvis udenfor Basel-konventionen om eksport af farligt affald fra rige til fattige lande, ligesom USA heller ikke er med i Biosafetyprotokollen, som blandt andet betyder at lande, der eksporterer GMO-produkter skal oplyse modtagerlandet, ligesom sidstnævnte i visse tilfælde eksplicit skal have accepteret importen. USA kan bruge truslen om at få disse konventioner behandlet af WTO's tvistbilæggelsesorgan til at sikre sig en favorabel behandling, og dette problem bliver altså ikke taget op i de kommende WTO-forhandlinger.

Forhandlingerne i WTO-runden skal for det andet vedrøre procedurer for informationsudveksling mellem WTO og sekretariaterne for de forskellige miljøkonventioner. Dette siger i virkeligheden lidt om, hvor kort man egentlig er nået, når det gælder miljøhensyn i WTO, for naturligvis kan informationsprocedurer fastlægges uden at være en del af de omfattende forhandlinger i den næste runde.

Det tredje miljøemne i WTO-runden er forhandlinger om reduktion af told og andre handelsbarrierer for miljøprodukter. Her er tale om dobbeltkonfekt. Man har tilsyneladende haft et stort behov for at skrive en del om miljø i erklæringen, idet teksten i forvejen indebærer, at der forhandles om friere handel for alle landbrugsvarer, andre varer og serviceydelser, kort sagt: alle produkter.

Miljøemnerne i de kommende forhandlinger er meget mindre, end det EU efter eget udsagn arbejdede for, nemlig afklaring af alle aspekter af forholdet mellem miljøkonventioner og WTO-

reglerne, tydeliggørelse af forsigtighedsprincippets betydning samt klarere regler for miljømærkning.

EU en del af problemet

Der er forskellige grunde til, at de gik galt for miljøet i Doha. Det er i virkeligheden overordentlig usikkert, om EU egentlig satsede på at få miljøet med i runden på en ordentlig måde, eller om EU blot førte høj profil på miljøområdet for at kunne presse indrømmelser igennem på andre områder. Realiteten er i hvert fald, at EU brugte rigtigt meget af sin forhandlingsstyrke på at undgå, at formuleringerne om de fremtidige forhandlinger på landbrugsområdet alt for tydeligt ville få som mål at afskaffe eksportstøtten, der er den mest ulandsfjendske del af EU's landbrugsstøtteordninger.

EU gav også høj prioritet til at få regler for internationale investeringer med i en ny runde – uden dog at nævne behovet for at sikre miljøhensyn i forbindelse med sådanne investeringer. EU's linie sejrede i forhold til landbrug og investeringer, men altså ikke på miljøområdet. Frankrig og andre sydeuropæiske lande er formentlig begejstrede, ligesom de tunge drenge i det europæiske erhvervsliv næppe heller klager over resultatet.

Måske var det ikke en bevidst forhandlingslinje, at EU skulle ofre miljøet i Doha. Men hvis EU for alvor ville have opnået noget på miljøområdet så skulle man i god tid inden ministerkonferencen have arbejdet meget anderledes med emnet. Hvis EU skulle nå noget på miljøområdet, skulle u-landene vindes for sagen, for USA ville under alle omstændigheder blive svær at få med. Derfor burde EU på et tidligt tidspunkt have taget u-landenes bekymringer på miljøområdet alvorligt og fremlagt konkrete forslag – i stedet for vage hensigtserklæringer – som kunne sikre, at miljøtiltag ikke bruges som skalkeskjul for beskyttelse af egen industri.

EU skulle også have erklæret sig villige til at tage andre landes miljøsager alvorligt. Forud for ministerkonferencen var EU eksempelvis modstandere af at forhandle om reduktioner af de subsidier til fiskerierhvervet, der udover at være handelsforvridende også fører til overfiskning på mange fiskebanker. EU's manglende vilje til at integrere miljøhensyn over en bred kam i WTO, har næppe styrket tiltroen til, at EU havde reelle hensigter på miljøområdet.

Gevinster på landbrugs- og fiskeriområdet

Når alt kommer til alt, så kan det nemt vise sig, at de virkelige gevinster for miljøsagen i Doha, ligger andre steder i ministererklæringen end i miljøafsnittet. Beslutningen om at forhandle om reduktion af landbrugsstøtten kan således på lang sigt føre til et mindre intensivt og forurenende landbrug i EU. Det blev faktisk også besluttet at forhandle om regler for fiskerisubsidier. Hvis disse forhandlinger fører til reduktion af de mest skadelige former for støtte, kan det – ligeledes på sigt - føre til mindre overfiskeri gennem formindskelse af overkapaciteten i fiskerierhvervet.

① Kommissionens vurdering af resultatet i Doha:

http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=>&doc=MEMO/01/371/0/RAPID&lg=EN

92-gruppens hjemmeside:
www.92grp.dk